III. évfolyam. Nyiregyháza, 1899. márczius 2. 9. szám.

NYIREGYHÁZA.

Társadalmi hetilap. — Megjelenik minden csütörtökön.

Előfizetési ára:
Egész évre . . . . . 5 frt — kr.
Fél évre . . . . . 2 frt 50 kr.
Negyed évre . . . . . 1 frt 25 kr.

Felelős szerkesztő:
Dr. Prok Gyula
kiadó-tulajdonos.

Hirdetéseket és előfizetéseket elfogad a kiadó-hivatal: Nyiregyházán, iskola-utcza 13-ik szám.
Egyes szám ára 10 krajczár.

A gazdasági tanácsosi állás.

Nyiregyháza városánál a folyó hó 7-én lesz betöltve a Básthy Barna főkapitánnyá történt kinevezésével megüresedett gazdasági tanácsosi állás. Tudtunkkal pályázó van elég, akikkel szemben a birálat jogát gyakorolni nem áll hivatásunkban, részint azért, mert meggyőződésünk szerint a pályázók mindenike többé-kevésbbé képes betölteni a gazdasági tanácsosi munkakört a jelenlegi szervezetében és mert a pályázókkal szemben teljes pártatlanságunkat megőrizni kivánjuk már csak azért is, mert a képviselőtestület többségét a multak tanuságai szerint sem meggyőzni, sem indokaiból, amik igen ritkán állanak ethikai magaslaton — kivetni nem lehet.

Czélunk egyedül csak az, hogy rámutassunk nehány téves fogalomra amelyek a gazdasági tanácsos feladatára, munkakörére és jelentőségére vonatkozóan széltében el vannak terjedve.

Lépten-nyomon egészen komolyan halljuk hangoztatni, hogy a gazdasági tanácsosnak első és legfőbb hivatása a gazdálkodás, vagyis a városi birtokok kezelése, hasznositása és irányitása. Ennek megfelelően követelményként felállittatik a gazdasági tanácsos személyével szemben, hogy tudjon a mezei gazdálkodáshoz. A katonaügy ellátása csak mellékes, s mondhatnók a gazdálkodással egybe vetvé, egészen jelentéktelen sulylyal bir. Ezzel aztán ki is van meritve a gazdasági tanácsosi állás munkaköre.

Tény az, hogy a jelenlegi szervezetében nem is több a gazdasági tanácsos, mint a város gazdálkodója és a katonai ügy referense, s csak mint a tanács tagja, érvényesiti befolyását a város többi, vagyoni érdekű ügyeire.

Felmerül már most az a kérdés, hogy voltaképen kivezeti tehát a város gazdasági — azaz nemcsak gazdálkodási ügyeit? Ki az, aki kezében tartja a város pénzügyi, vagyoni, forgalmi ügyeit, aki mértéket és irányt szab a szükségleteknek, s mint a gazdasági körforgás tényezője, szabályozza a jövedelmeket is?

Ma a számvevő, vagyis az, akinek az volna a feladata, hogy a gazdasági tanácsossal karöltve létesitse a vezető tanácsos intézkedéseit, terveit és ellenőrizze magát a gazdasági tanácsost, főkép a költségelőirányzat szerinti szükséglet megteremtése s a gazdasági élet természetes menetének megfelelő kiadásokban való túllépés megakadályozása tekintetében.

A számvevő ma végzi a gazdasági tanácsos tulajdonképeni feladatait, ellenőrzi önmagát, s mellékesen ügyel arra is, hogy a kiadások és bevételek közötti egyensuly megtartassék ha lehet, ha pedig nem, ugyanő gondoskodik a fedezetről is.

Ellenben a gazdasági tanácsos utalványt ad tapasztó földre, kiosztja a pázsiti földeket, meglátogatja a kállai birtokot, hivatásból gorombáskodnia kell a városnak széna termelő feleseivel, s bejelenti, ha a város valamelyik bikája szolgálatképtelen. Azaz mindent intéz, amit a városi gazda, esküdtek és hajduk végezhetnek, de semmit abból, amit abban az állásban végeznie kellene.

Innen van, hogy a gazdasági tanácsos a költség előirányzat összeállításánál épen csak annyi szerepet vissz, mint pl. a rendőrkapitány, a kinek a szabályzat szerint vagyoni ügyekben szava sincs. A számvevő pedig hasznositja a város összes vagyon alkatrészeit, jövedelem forrásokat fundál ki saját elhatáro-

A „NYIREGYHÁZA" TÁRCZÁJA.

Kályha.

Irta: 6.

Az izzó napnak végtelen tüzéből
Csak egy parány is minő isteni: —
— Prometheusnak legyen érte hála,
— Ha begyujtottam kicsi kis kályhámba,
Szobámat oly kedves, vidámmá teszi . . .

Ekkor aztán megnyitom ajtaját
S ráveti a falra zürzavar világát . . .
Alakok sürögnek, forognak szerteszét,
Lelkemet ragadják tündérszép világba
Lejátszva egy-egy tarka kis mesét . . .

Hátha a bölcsesel okról okra hágva
Minden erőt, eszmét visszavezetünk
Az izzó napnak végtelen hevére:
Csoda lesz-é? ha őseinkhez térve
Mi is ujra tűz és napimádók leszünk! . . .

Kályha.

Irta: 7.

Kis vaskályha ropogó tűze mellett ülünk, üldögélünk; az ablakok táblái jól bezárva, lefüggönyözve, hogy be ne hatoljon a deczemberi est hidege. A régi fali óra türelmesen ketyeg, percz múlik percz után — ki tudja kinek mit jelöl: uj sirt vagy uj bölcsőt talán?

Tündérmesémnek vége van. A szegény kis gyufaárus leányka addig-addig gyujtogatta eladásra szánt gyufáit, addig-addig látott tündéri álomképeket csalóka fényűknél: csillogó karácsonyfát, pirosra sült libát hófehér asztalon — mig ellobbant az utolsó szál is és vele együtt mint a hulló csillag tűnő fénye a téli éjszakában, meggyötört kis gyermeklelke is elszállt oda, hol nincs árván maradt gyerek, sem gonosz mostoha, sem zúgó éjszaki szél . . .

— Menj aludni édes piczi lányom, hadd zugjon csak az a gonosz Szél bácsi odakünn, Menj ágyacskát habfehér vánkosai közzé angyalokról álmodozni. Meglátod csak, ha fölébredsz reggel, milyen gyönyörü fehér virágok lesznek az ablakon, a Hókirálynő tündéri pompáju kertjéből valók!

Álmos fejecskéjet vállamra hajtja arczocskája rózsás pirra gyúlt, ajaka már félig öntudatlanul rebegi: Miatyánk ki vagy a menyekben . . . S mire az Ament kimondta le is zárta már az édes szender hosszú szempilláit.

Milyen boldog is ő még, hogy övé a mesék tündérvilága! Szép idők, mikor még a népek gyermekek valának s mesékben hinni tudtak; legalább álmukban voltak boldogok, mig ma az örök valóság kérlelhetlenül hideg keze az édes álomban is ott szorongatja a szegény szenvedő szivét: tó fenekéről kihalászott gyémánt, jól tevő tündér keresztanya — hová tűntetek? Egy szó, egy hang, egy fogalom kisér könyörtelenül a bölcsőtől a sirig: kenyér, kenyér, keserves, veritékes s kegyetlenül józan kenyér s e szó hallatára minden tündér rémülten száll tova!

Magasan lobogó lángjai az áldozat tüzének hova leltetek? A bűvkör, melyet őserdők mélyében vontak Oberon és Titánia tündérsergei a remegő holdsugárban, megszakadt, örökre megszakadt!

Nézem az erdő fáit: olyan józanul terpeszkednek ott, látszik, hogy egyik sem rejt odvában barátságos kis manót, ki megmutatná, az irigy fénybogárka hova rejtette el előlem kincses szövétnekét! — Csak egy tündért láthatnék, de — fájdalom — nem látok sehol . . . de mégis, mintha amott suhanna egy — ah az csak egy tenniszező kisasszonyka, ki azért vonult társaitól félre, hogy frizuráját megigazitsa, a tündéreknek nem volt frizurájok! Nézem az eget — szép kék — magas — ragyogó — és üres!

Kegyetlenül hideg, józan világot élünk. Jaj, de jó itt benn a meleg kályha mellett . . . Őseink régi kandalója, előtted hangzott el gyakran a troubadourok dala ha megtértek a szilaj harcz, vagy a daliás vadászat után pihenni — hová lettél? Kis vaskályha, mely mellé mi térünk — s olyik troubadurnak az sem akad; — ott bűvunk össze fázósan akik szeretünk s aztán rögtön fölhangzik az örök panasz, a letért való küzdelem harczi jelszava: kenyér, kenyér! Mint a hajdankorban a hajnal első sugarai dalra ihlették Memnon szobrát úgy most a fellobogó tűz vörös lángja az, mely olykor a szegény családapa szivét forró fohászra készti: hogy legalább a meleg szoba, meg a mindennapi kenyér, az ne hiányozzék övéinek!

Mindazonáltal az az egyszerű kis vaskályha sem nélkülözi a költészet varázsát:

zásából költségelőirányzatot állít össze, szóval a város gazdasági életének legfőbb, de mindenesetre egyedüli szerve.

A pervers állapotból kifejlődött aztán, hogy a gazdasági tanácsosi állás jelentősége és sulya lehanyatlott, s rovására emelkedett tekintélyben és fontosságban egyaránt a számvevői állás.

E viszás állapot megszüntetésére a felsőbb hatósági jóváhagyás alatt álló szervezkedési szabályrendelet sem gondolt, hanem meghagyta a gazdasági tanácsost városi ispánnak, holott a vagyoni ügyek és a gazdasági élet intézőjének kellene lennie.

És mert sajnos ez igy van, valami különös várakozással nem tekinthetünk a 7-iki választás eredménye elé.

Közügyek.

— **A közigazgatási bizottság** rendes havi ülését folyó hó 9-én délelőtt 9 órakor a vármegyeháza kistermében fogja megtartani.

— **A közigazgatási bizottság** erdészeti albizottsága folyó 9-én dr. Meskó László elnöklete alatt ülést tart.

— **A debreczeni földmives iskola beszüntetése.** Darányi földmivelesügyi miniszter a debreczeni gazdasági intézettel kapcsolatos földmives iskolát Debreczen város közönségével folytatott tárgyalasok után beszüntette. A miniszter intézkedését azzal okolja meg, hogy a földmives iskola növendékei viselkedésükben a gazdasági tanintézett hallgatóit iparkodnak utánozni és az élettel szemben támasztott követeléseik nem felelnek meg annak a képzetségnek, melyet a földmives iskola ad s az iskola bevégzése után oly állásokra törekszenek, melyeknek betöltésére képesitve nincsennek. Ezáltal pedig illetéktelen versenyt csinálnak a tanintézetet végzett gazdáknak s a gazdaközönség előtt hamis szinben tüntetik fel a szakoktatás rendszerét, melynek egyik most már következetesen keresztül vitt elve, hogy a földmves iskolák czélja csakis a kisgazdaságok munkaedzett kezelőinek és béresgazdáknak helyes kiképzése. A miniszter különben is alkalmasabb vidéknek tartja a földmüves iskolára Karczagot, viszont Debreczenben tér és alkalom nyilik a dohány kisérleti állomás kibővitésére és a tanintézet fejlesztésére. Az első évet végzett ifjak a második évre beiratkozhatnak az 1898—99-iki tanév végén a karczagi földmüves iskolába.

Az állami tanitók fizetésemelése.

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter az idei költségvetésben határozott kifejezésre juttatja azt a czélját, hogy az állami tanitók fizetését a szolgálati évek arányában a XI. fizetési osztály dotációjának elvei szerint minél előbb teljesen rendezze. Az 1899. évi költségvetés keretében megszünik az állami tanitók javadalmazásának sokfelesége, rendszertelensége, megszünik a kisebb-nagyobb helyi pótlék s csupán négy fizetési fokozat szerepel. 943 tanitó kap 400 forint évi fizetést, 1200 kap 500 forintot, 387 kap 600 forintot és 80 kap 700 forintot. A mult évben a 400 forinttal fizetett állami néptanitók száma ötszázzal több volt, mint ez idén s a jövő évre előreláthatólag még nagyobb arányban növekednek a fizetésjavitások.

A miniszter az állami tanitók körében érthető örömmel fogadott fizetési reformra vonatkozólag a következő rendeletet intézte a budapesti királyi tanfelügyelőséghez:

Az állami elemi tanitók országos egyesületének 1898. évi április hó 6-án Budapesten tartott közgyűléséből az állami elemi tanitók fizetésrendezése, gyermekeik neveltetése szempontjából teendő intézkedéseket kérő, valamint 1898. évi December 12-én kelt segélyt kérő folyamodványára felhivom Nagyságodat, értesitse a bizottságot a következőkről:

Nem zárkózom el az elől, hogy a mint az ország pénzügyi viszonyai megengedik, megfontolás tárgyává tegyem egy oly értelmű törvényjavaslatnak a törvényhozás elé terjesztését, amely szerint az állami elemi iskolai tanitóknak az 1893. évi IX törvényczikk értelmében a XI-ik fizetési osztályba való sorozása megtörténhetik. Addig is a rendelkezésemre álló hitel keretében igyekszem az állami elemi iskolai tanitok helyzetén javitani oly módon, hogy őket a XI-ik fizetési osztály elvei szerint és a szolgálati idő arányában a XI-ik fizetési osztály fokozataiba évről-évre fejlesztendő arányos beosztás szerint fölveszem.

Mihelyt a törvényhozás a szükséges fődőzetet rendelkezésemre bocsátja, az állami tanitok lakbéreit is, a helyi viszonyok figyelembe vételével, akképen törekszem szabályozni, hogy az állami elemi iskolai tanitók az 1893. évi XXVI. törvényczikk 1. szakaszában biztositott lakás- és kert-illetményének, illetve annak a helyi viszonyokhoz mért egyenértékének megfeleljen.

A főváros környékén levő állami elemi iskolai tanitók fizetése és lakbére hasonlóképen a XI-ik osztály elvei és az itt uralgó drága megélhetési viszonyok szerint a rendelkezésemre állott hitel korlátai között csak a legutóbb rendeztetett, s bár e rendezést nem tekintem véglegesnek, még is e tekintetben tárczám javadalmának kereteiben kell mozognom. Az esetleges törvény utján keresztülvihető rendezés az itt még tapasztalható aránytalanságokat is el fogná oszlatni.

A kérvény 2-ik pontja az évőtődös pótlékra nézve a nem állami szolgálat beszámitását illetőleg tárgytalan, amennyiben ezen beszámitás az 1893. évi XXVI. törvényczikk 2-ik szakasza értelmében az 1898. évi október hó elsején esedékessé vált korpótlékok kiutalásánál tényleg megtörtént.

Az állami elemi iskolai tanitók gyermekeinek neveltetése érdekében tehető intézkedések nemcsak nem kerültek el figyelmemet, de sőt a kérdésnek egyelőre azon megoldását tervezem, hogy oly helyeken, ahol kitűnő középiskolák vannak, amennyiben az illetékes és érdekelt tényezők megnyerése sikerül, s ha a szükséges anyagi erők rendelkezésemre állanak, az elemi iskolat tanitók gyermekei számára internátusokat létesittessenek. Ezen ügyben a tárgyalásokat már meg is inditottam.

Ami a nyugdijintézetbe fizetendő és aránytalan hányadások megszüntetését illeti,

---

ha tudniilik, érző, meleg szivek dobogják körül s édes, szőke fejecskék boldog csevegése vegyül a lángok pattogásába. De jó Istenem őrizd meg a tűzhelyet a kihüléstől! A nagy költő, ki oly gyönyörűen fohászkodik a Mindenség urához, hogy sohase adjon „Gyümölcstelen nyarat, kalitkát kis madár, méhkast zümmögő méhe, s főleg házat gyermekek nélkül“, ezt az egyet kifelejtette: kályhát tűz nélkül! Óh, pedig szomorubb ez mint őszszel a levelek hullása; szomorubb, mint az üresen maradt madárfészek a fatetőn, mint a kiszáradt fa csonka törzsöke: kihült tűzhely elhagyott oltár, kialudt oltárláng oly szomoru, amily vidám s összfogalma minden kedélyes családiasságnak, s jóletnek a vidáman ropogó tűz, az egész békés czivilizácziónak gyűjtő lencséje: a megszeliditett őserő melyet Prometheusz az Istenektől lopott el hajdanában, mely romlás helyett boldogságot áraszt. Szűk, kicsiny ez a ház, de falai jól megvédnek a tél viharai ellen; kicsiny a kályha, de elég meleget ad, hogy sziveink fölmelegedjenek: szükségünk van a melegre, hiszen künn oly zord, oly ellenségesen hideg ez a világ . . . S ha a tűzhely kihült, ha a lélek megdermedt; van-e isteni fuvallat, mely hervadt virágait föléleszte s a hamvakból Phőnix madárként uj életet keltsen? Óh a Phőnix madár is eltünt a mesék tündérvilágával: a szemek melyek a kihült tűzhely egykor izzó zsarátját mélázva nézték; a szép remények, melyek együtt lángoltak föl a tűzzel: el is hamvadtak együtt örökre. Jer kedvesem, figyelj reám, most neked mondok egy bús mesét.

Emlékeim átszárnyalják a tér s idő határait, látom a boltives, magas szobát, melynek ódon irróasztalánál ott ül a nagy tudós — jó barátja édes apámnak — ideálja a tudós, emberszeretet s szerénységnek! Ott ül, ezüsthaju fejét kezére támasztva; előtte óriási foliansok serege, halomra gyült kéziratok, melyeken a komor stilü függőlámpa rezegő lángja apró árnyalatokat mozgat csendesen . . .

A szoba háttere mély árnyékba merült csak az egyik szögletben álló óriási nyitott kandallóban égő tűz vetett vörös világot. A tudós csendesen gondolkodva ül asztalánál. Valjon min gondolkozik oly mélyen? Az emberiség minő problémája vont oly mély barázdát magas homlokára? Most egy nagy nehéz könnyű pereg szemeiből alá, drága gyöngye a gondolatok ez óceánjának! Könnyű az ő szeméből? Hiúknak látja talán egész életének törekvéseit s mint Faust, a letünt ifjuságot sajnálja napfényes mezőivel? Vagy egy kedves halott arcza mosolygott e rá s érintette meg hideg szellemujjakkal a szivét?

Neve a legdicsőbbek közt ragyog; tisztelet, hódolat környezi s ime közeleg a percz, mely fölteszi az elet koronáját ezüsthaju fejére: a nagy mű, melyen féléletén át dolgozott, befejezéséhez közeleg; — — itt előtte fekszik az utolsó év szabályos betűire várva; itt nyer megtestesülést az ige, az eszme, mely fölhevitse a mai szkeptikus nemzedéket uj ideálok iránt, bár positiv alapokon nyugszik s a jövendő emberiség boldogulását tűzte czéljául — — — s ime ő mégis kétségbeesett s szemének sós nedűje szivének forró kinját hirdeti.

Mit ér a dicsőség fénykoszoruja, ha nincs, ki lágy kezével elűzze homlokod redőit, el a bánat komor felhőit egedről; sem fiad, sem leányod; tisztelnek, hódolnak, de ha nincs ki szeressen és van — óh Socrates — miért is van neked Xantippéd?

Szép, gyönyörű asszony, mindenki számára van egy szeretetreméltó szava — csak a te számodra nincsen. Kin neki a te jóságod árnyékában élni s drágább neki a hiusag vására, mint a te szivednek kincsei; inkább üti ott dobra a te nevedet, minthogy magasra törő lelked lángoló reményeit megossza: ezt, ezt jelenti a könnyű, melyet sietve száritasz fel im — mert az ajtó nyilik s belép rajta — selyemtől suhogva — az asszony!

— Ah — hát még mindig itt az irróasztal mellett, azt gondoltam, hogy talán mégis rászánta magát kedves uram az átöltözésre; vagy — — talán ma sem részesit azon kiváló és ritka szerencsében, hogy a premiérre elkisérjen?

Szavai éles metsző gúnynyal hangzanak s mintha koporsófödélre ólmos eső nehéz cseppjei hullnának, úgy érintik az öreg ember szivét. Borzongva simit végig homlokán, aztán föláll s megfogja felesége kezét: Kedvesem, édes feleségem, már kértelek, s most ujra kérlek: csak ma ne kivándd ezt tőlem! Engedd, hogy befejezzem munkámat, melyen oly sok éven át dolgoztam! Lásd, nagyon öreg ember vagyok már, ki tudja, mit hoz a

ezen kérdésnek az igazság és méltányosság követelményeinek megfelelően leendő megoldására a tanitói nyugdijtörvénynek küszöbön levő revíziója alkalmával rákerül a sor.

Végül az igazgatói teendőkkel megbizott állami elemi iskolai tanitók megbizásának igazgatóvá kinevezésre változtatására irányuló kérelemre megjegyzem, hogy mivel ez az igazgatói díjaknak a törzsfizetésbe beolvasztását jelentené, s ekkép a már munkába vett rendezés elveit érintené, e kérdés megoldását arra az időre kell halasztanam, amikor az összes állami tanitóknak a XI-ik osztályba beosztására törvény-javaslat készitésére az időt elérkezettnek fogom látni, de meg akkor is megfontolandónak tartom, vajjon helyes volna-e az elemi iskolai igazgatói állások rendezésével megszüntetni azon most fönnálló viszonyt, hogy az igazgatással megbizott tanitó a többi tanitóknak nem hivatali fölebbvalója, hanem azokkal együtt munkálva, az intézet beleletének irányitója legyen.

Tenyész-állat kiállitás.

A Kisvárda-Vidéki Gazdakör által márczius hó 12-ikén rendezendő tenyész-állat kiállitás tárgyában a kör választmánya a gazdakör tagjaihoz a következő körlevelet intézte:

A Kisvárda-Vidéki Gazdakör a mult évi bikakiállitás nagy sikere által buzditva — s a mindinkább nyilvánuló közszükségletnek megfelelőleg — folyó evi márczius hó 12-én Kisvárdán Reizmann Herman urnak a vasuti állomás melletti gazdasagi telepén, vásári czéllal tenyészbika-, tenyesztehén- és üszőkiállitást rendez.

A már eddig is nyilvánult nagy érdeklődés mellett indokolt az a reménynk, miszerint a kiállitas ép oly népies, mint tanulságos lesz s hogy azt komoly vásárló közönség fogja felkeresni.

Megtétettek az arra szükséges intézkedések is, hogy a községek részére beszerzendő s ezeknek a magas miniszterium által kedvezményes áron átadandó tenyészállatok a kiállitáson vásároltassanak.

Az lévén a meggyőződésünk, hogy e vásári kiállitással lényegesen szolgáljuk a gazdaköri tagok érdekeit, elhatároztuk, hogy kiállitó csak gazdaköri tag lehet; de ép e körülmény teszi indokolttá azon kérésünket, hogy a kiállitás iránt minél nagyobb érdeklődést tanusitva, — a kiállitáshoz minél több állatot bejelenteni méltóztassék.

Fedett helyiségről s takarmányról gondoskodtunk olyképen, hogy csak a takarmány ára lesz fizetendő

Minden bejelentett állatért egy korona bejelentési dij, az eladott állatok vételárából pedig 2 százalék járulék fizetendő a Gazdakör pénztárába.

Az állatok már márczius 11-én állithatók ki.

A fedett kiállitási helyiségben minden kiállitó részére külön-külön megfelelő korlátok készitvék melyeken belül az állatok csoportosan állithatók ki. Kérjük annak pontos jelzését, hogy hány korlát lesz szükséges és egy-egy korlátban hány állat fog elhelyeztetni. Egyebekben utalunk a bejelentési ivre. Azt bizonyára felesleges kiemelnünk, hogy mustra állatok nem állithatók ki.

A kiállitás d. e. 10 órakor kezdődik és d. u. 4 óráig tart, ezen belül állatot sem bevezetni, sem kivezetni nem lehet.

Az állatok márcziás 13 estig maradhatnak a kiállitás helyiségében.

A kiállitott állatokat a tulajdonos saját veszélyére őrzi és gondozza.

Kisvárda, 1899. február 10.

Kiváló tisztelettel:

A Kisvárda-Vidéki Gazdakör választmánya.

Hirek.

— **Kinevezés.** A belügyminiszter a nyiregyházi kir. pénzügyigazgatóság székhelyén alakitandó adófelszólamlási bizottság elnökévé id. *Bodnár István* ügyvédet, elnöki helyettessé pedig *Martinyi József* gymnasiumi igazgatót kinevezte.

— **Gazdasági tudósító.** A földmivelésügyi miniszter *Erényi Sándor* biri-i lakost Szabolcsvármegye nagy-kállói járására nézve a gazdasági tudósitói tiszttel bizta meg.

— **A Bessenyei Kör** szombat délutáni estélye iránt általanos az érdeklődés. Tájékozásul megjegyezzük, hogy úgy az ezen, valamint általában a házi estélyek a tagok által ingyenesen láttogathatók, s hogy nem tagok csak annyiban jelenhetnek meg amenyiben tagok által vezettetnek be. A szombati estély programmja négy számból áll, s mindegyik valódi élvezettel kecsegtet. Figyelmébe ajánlja az estélyt rendező szakválasztmány a közönségnek, hogy az egyes programm számok érvényesülésének biztositása érdekében s a terem épen nem kifogástalan akusztikájára tekintettel előadás közben a nagyterem ajtói elzáratnak. Épen azért azt a kérelmet intézi a tagokhoz, hogy 6 órára pontosan megjelenni sziveskedjene.

— **Az ötödik gyógyszertár** engedelyezése ügyében a napokban érkezett le a belügyminiszter döntése a vármegye alispánjához. A belügyminiszter a városi és a vármegyei egészségügyi bizottságok és a vármegyei főorvos véleményét tette magáévá s ehhez képest az ötödik gyógyszertár felállitására az engedélyt nem találta megadhatónak.

— **A város szinügyi bizottsága** csütörtökön délután tartott ülésében nagyon fontos és általános elösmerésre méltó megállapodásrara jutott arra nézve, hogy a város tulajdonába került szinházat miképen használja. Mindenekelőtt kimondotta a szinügyi bizottság, hogy Komjáthy Jánosnak, a debreczeni szinház igazgatójának — aki május és junius hónapokra pályázott a szinház elnyeréséért — *teljesen díjtalanul engedi át a szinházat,* azzal a kikötéssel, (még pedig a Nemzeti Szövetség felhivása folytán,) hogy Komjáthy minden héten egy napon tartozik vagy népszinmüvet, vagy hazai tárgyu történelmi szinmüvet előadatni s ez előadásokra 10 másodemeleti ülő, 20 álló és 10 karzati, tehát összesen 40 drb szinházi jegyet bocsátani ingyen a tanács rendelkezésére. Megállapodott a szinügyi bizottság arra nézve is, hogy e jegyeket kizá-

---

holnap -- nincs gyermekem, kire eszméimet örökül hagyhatnám, szeretnem hát megérni azt a napot melyen kizöldelni látnám a magot, melyet oly fáradságosan vetettem el!

A melynek engem s fiatal életemet, reményeimmel együtt, könyörtelenül föláldoztál! Elkárhoztam melletted mig te — tollad serczegésétől semmi más földi zajt nem hallottál, nem akartál hallani! Elkárhoztam! — Érted-é? Mit veted a szememre hogy nincs gyermeked? Lehet-é gyümölcse az olyan korhadt fának, mint a milyen te vagy? Magas régióidból leszálltál-e a földre is? Mit bánom én a te müvedet — hitvány, rongy, papirfoszlány! S megvetően húzza fel vállait.

Fejét mélyen lehajtva, a tudós némán hallgatott; csak mikor az utolsó, gyalázó szavakat hallotta, gyült ki valami virilis fény a szemében aztán az is elhalt ismét. Kezének egy fáradt mozdulata mintha azt mondaná: — Ejh. Úgyis mindegy! Minek fecserelni a szót: sziklára bocsát hányni; sziklán nem terem virág s van-é szikla keményebb, érzéketlenebb egy emberi kebelnél?

Az asszony visszafojtott lélegzettel leste, várta férje szavát. Arczanak baljóslata pirja már majdnem lilaszinűre vált; egész valóján már egy közelgő ideges roham előjelei látszottak: sziklakeblének vulkanikus kitörései.

— Hát ugy látszik — e szerint hiába várok itt . . . szólt elfojtott, rekedt hangon . . . .

Most végre megmozdult helyéből a férfi, s fölállt. Magas alakján kimondhatatlan méltóság ömlött el, ezüst hajjal koszoruzott magas homlokával ugy állt ott, mint a hajdankor prófetája, vagy egy megdicsőülésére váró mártir az orditó vadállatok előtt:

— Hitvány rongynak nevezted egész életem munkásságának gyümölcsét. Te elkárhoztál? Mit mondjak én? Megmérgezted életemnek minden perczét, mely mielőtt megismertelek volna oly zavartalan tiszta nyugodtsággal folyt, mint erdei patak vize zöldelő virágos partok között — s a mióta te lettél életemnek társa, megáradt, fölkorbácsolt tengerhez hasonlit ez, melyet szüntelenül vad viharok dagasztanak . . . . . Romboló erővel, vad dühvel jön a dagály, elpusztitson, elseperjen mindent, mi utjában van: te vagy az! Aztán apály jön: a hullámok tova tűntek s amit hátrahagynak, letarolt, kietlen puszta-ság, hol nem maradt egy virág sem; nem maradt hit, remény, szeretet: ez én vagyok! Menj, kérlek, menj el vigalmaidba, most már nyugodt szivvel elmehetsz . . . hagyj el engem, hagyj itt szobám magányában . . . sirom szélén állva összetört szivemmel . . . . . hagyj . . . . . !

Óh mit vétettél te csöndes hajléka a tudománynak, hogy védangyalod örökre tovaszállt s beférkőzött a kulcslyukon át a démon, s megrontott téged, sötét szárnyaival végig lebegve a szobán . . . . . .

Gyorsabban mint a villám fölragadta az asszony egy örjöngő mozdulattal az iróasztalon fekvő iratcsomót s a kandalló lobogó lángjai közé dobta! Sisteregve, hizelegve nyaldosták elébb a lángok a drága prédát, aztán ujjongva, diadalmasan lobogtak fel . . .

A tudós, mintha álom tartotta volna lenyügözve tagjait, az első pillanatokban tompa zsibbadással, üres tekintettel bámulta ezt a diabolikus jelenetet, aztán — mint kőlyke vesztett oroszlán, oly bőszült kiáltással rohant a kandallóhoz, belemarkolt a tűzbe, — de a lángok gyorsabbak voltak, mint ő, — ott-ott égett el szeme láttára, ott vált hamuvá előtte egész élete munkásságának gyümölcse; ott halt meg szellemének gyermeke a mágyán kinos tűzhalállal: vonaglott; mintha izzó vérkönnyek lettek volna a betűk, mialatt hamvadtak — segitségért kiáltoztak, — hasztalan! Mire összeégett kezeit kivonta a lángok közül, csak egy csomó fakó sárga foszlányt tartott ott, mely ugy hullott alá kezeiből, mint őszel a platanfa elsárgult, meghalt levele . . . . .

Igaz, igaz, csak papirfoszlány, hitvány rongy, semmi egyéb!

Az összeégett sebes kéz ökölbe szorult, — fölemelkedett lesujtásra készen arra, ki ezt a kárhozatot fölidézte — aztán mintha valami ismeretlen félelmes erő bénitotta volna meg — erőtlenül hullott alá, majd mintha ismeretlen régiókból hangzott volna alá, egy rémes kiáltás — egy tompa zuhanás: a halál kiragadta a szegeny tudost az apokalipszisi rémségek közül; egy jótékony szivszélhűdés meghozta az irt gógyithatatlan sebére.

A kandallóban a tűz feliobbant még egyszer, aztán mind jobban-jobban összehamvadva vörös fénnyel hunyt el . . . elmult . . . s a tűzhely kialudt . . . kihült . . . örökre!

— Ó édesem, jer, jelöljük meg könnyeinkkel a küszöböt, szemeink megszentelt vizével, hogy be ne férkőzhessen ide is a gonosz, a kárhozat angyala! Jer, üljünk ide szorosan a kis kályha mellé, hogy vészes hideg lehellete el ne oltsa tűzét s éltet adó melegét.

rólag tanyai gazdák és azok családtagjai között fogja a tanitók utján kiosztatni. Kimondta továbbá a bizottság, hogy a szinház épületet a téli szezonra egyáltalában nem adja ki.

— **Megbizás.** A igazságügyminiszter dr. *Patzauer Béla* nyiregyházi fogházorvost az ittani törvényszék területén fölmerülő orvosi teendőknek második törvényszéki orvosi minőségben való rendes ellátásával bizta meg.

— **Jubilleum.** Kisvárdán fényes bankettel ünnepeltek meg *Baghy János* adótárnok 25 évi szolgálati jubileumát. A nyiregyházi pénzügyigazgató titkárja által, az adóhivatali tisztviselői kar pedig meleghangu levélben fejezte ki a derék és lelkiismeretes jubiláns iránti nagyrabecsülését.

— **Eljegyzés.** Dr. Szesztay Zoltán, az ügyvédi kar fiatal, törekvő tagja a mult héten váltott jegyet Mikecz Erzsike kiasszonynyal, Mikecz Miklós kemecsei földbirtokos kedves leányával.

— **A Teleki telep.** Sokan nem is tudják még Nyiregyházán, hogy milyen idegen inváziót lepi el a Nyiregyházát környező homokos területeket. A Sóstó mellett ezelőtt öt évvel az állam támogatásával mintegy 130 kat. hold kiterjedésü szőlőtelep létesüli, amelyben jobbára hegyaljai volt szőlőbirtokosok vettek részt. A kisérlet fényesen bevalt. A szakszerüleg ápolt és művelt homoki szőlők nem csak hires csemege szőlőt szolgáltatnak, hanem bora is kitünő és ma már főkép felső Magyarországon felette keresett czikke lett. E sikeren felbúzdulva, az állami telep mellett magánosok is kissebb-nagyobb területet kezdtek összevásárolgatni, s szőlővel beültetni. Az idén ismét hatalmas lendületet vett e szőlőtelepeknek a fejlődése. Zemplén, Bereg, Ung, Abauj, Győr és Sáros vármegye néhány előkelőségéből Teleki László vezetése alatt, — aki az állami telepet is létesitette, s akiről a telep elnevezve lett — egy társaság alakult, amely megvette a kótaji közbirtokosságnak közvetlenül az állami telep északi részén elterülő 240 holdat tevő legelőjét. — Ezzel a Sóstó melletti szőlők mintegy 450 holdnyi területet fognak elfoglalni. A most megvett terület felforgatásán állandóan 5—600 ember dolgozik a szomszed községekből, amely körülménynek, hogy minő közgazdasági jelentősége van; fölösleges bizonyitgatni. Az idegenek a homok kiváló szőlőtermelő képességétől elvannak ragadtatva s szidják a szabolcsmegyeieket, akik a homokjukban rejlő kincs kiaknázásara nem gondolnak. Megemlitjük, hogy a mult évi Teleky telepi borok hektoliterjének átlagos forgalmi értéke 45 frt.

— **Alapszabályok jóváhagyása.** A belügyminiszter a *tisza-dobi* polgári olvasókör alapszabályait szabályszerü bemutatási záradékkal ellátta.

— **A biciklisták közgyülése.** A legélvezetesebb modern közlekedési eszköznek, a biciklinek buzgó hivei, t. i. a nyiregyházi kerékpár egyesület évi rendes közgyülését ma este 7 órakor tartja meg a Tester-féle czukrázdában. A közgyülést társas vacsora követi a „Korona" szállodában.

— **Műkedvelői előadás.** Az ev. reform. templom orgonájának beszerzési költségei fedezésére vasárnap tartandó, s hétfőn megismetlendő műkedvelői előadás egyik legsikerültebbnek igérkezik. A próbák buzgalommal folynak naponként, s a szereplők valósággal ambiciójukat helyezik abba, hogy fényes diadalra segitsék a *„Peleskei Nótárius"* mulattató kalandjait. A szerep osztás a következő: I. Szakasz. Nagy-Zajtai Zajtay István nagy peleskei nótárius Szatmárvármegyében dr. Konthy Gyula úr. Klára felesége Horváth Ilonka k. a. Baczur Gazsi pesti juratus Okolicsányi Dezső úr. Peleskei biró Szőllőssy Miklós úr. Kisbiró Elek József úr. Éjjeli őr Murányi Géza úr. Biróné Bencs Etelka k. a. Sötétség királynéja Sarvay Ilonka k. a. Tóti Dorka géczi boszorkány Rónay Jenőné urnő. Peleskei parasztnők: Ballay Iza, Buday Lilike, Buday Mária. Csapkay Ilona, Josa Andrea, Lukács Margit, Lukács Irma, Szesztay Esztike kisasszonyok. — Peleskei parasztok. — Történik: Nagy-Peleskén. II. Szakasz. *Hortobágy.* Nagy-Zajtai Zajtay István nagy-peleskei nótárius Szatmárvármegyében dr. Konthy Gyula úr. Megyebiztos Ujhelyi Sándor úr. Sugár Laczi betyár Millotay Gábor úr. Szegfü Bandi betyár Juhász Sándor úr. Bojtár Szabó Lajos úr. Hortobágyi csapláros Szőllőssy Miklós úr. Botos, gulyás dr. Jósa András úr. Tiszafüredi biró Oltványi Ödön úr. Vasas káplár Elek József úr. Tóti Dorka géczi boszorkány Rónay Jenőné urnő. Zsuzsi Jósa Andrea k. a. Panni Ballay Iza k. a. Hat haramia. — Öt bojtár. — Öt vasas német: Vay Zoltán, Murányi László, Pavlovics Sándor, Szlaboczky Ernő, Murányi Géza urak. III. szakasz. *Budapest.* Zajtay István peleskei notárius dr. Konthy Gyula úr. Sándor fia Pauer Vilmos úr. Hopfen, serfőző Sovány Dezső úr. Fanni, leánya Irján Etelka k. a. Nina, szobaleány Lukács Ilonka k. a. Herman, Fanni jegyese Murányi Géza úr. Baczur Gazsi Okolicsányi Dezső úr. Halmi Rónay Jenő úr. Savi Árvay Géza úr. Keserü Szabó Lajos úr. Éles Szlaboczky Ernő úr. Kecsei Milotay Gábor úr. Pazardi pesti ifjak Vay Zoltán úr. Sebestyén, serfőző legénye Oltványi Ödön úr. Kávés Bacsó Béla úr. Pinczér Juhász Sándor úr. Otthello Szabó László úr. Desdemona Maurer Irénke k. a. Tódi Dorka Rónay Jenőné urnő. Sötétség királynője Sarvay Ilonka k. a. Első, második, harmadik leány Jósa Andrea k. a. Ballay Iza k. a. Horváth Ilonka k. a. János Márton József úr. Palkó Szabó József úr. Szellemek. Legények. Őrök. Népség. Karnagy: Kubacska István úr. Helyárak: Alsó páholy 6 frt. Felső páholy 5 frt. Támlásszék 1 frt Erkély I. sor 1 frt, többi sor 60 kr. II-od emeleti zárszék 40 kr. Állóhely 40 kr. Tanuló és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzat 20 kr. Jegyek előre válthatók Jakobovits Fanny kisasszony dohánytőzsdéjében s az előadás estéjén 7 órától kezdve a pénztárnál. Kezdete este fél 8 órakor.

— **Gyászrovat.** Özv. Rottaridesz Jánosné szül. Diecz Ilona mint hitves, özv. Rottaridesz Sámuelné mint édes anya, Diecz Miksa mint após nejével, Rottaridesz Róza férj. Kovács Ferenczné, Rottaridesz Erzsébet férj. Epinder Ernőné, Rottaridesz István és neje és Rottaridesz Lajos mint testvérei számos rokonság nevében is mély fájdalommal tudatják a legjobb férj, gyermek, testvér és vőnek *Rottaridesz Jánosnak* 1899. márczius 1-én reggel 3 órakor hosszas szenvedés után életének 43. évében történt gyászos elhunytát. A megboldogult hűlt tetemei f. hó 2-án délután 3 órakor fognak az ág. ev. egyház egyház szertartása szerint a Rózsa-utcza 2. számu házból a vasuti sirkertbe örök nyugalomra tétetni. Nyiregyháza, 1899. márcz. 1-én. Áldás és béke lengjén drága porai felett:

— **Jótékonyság.** A Nyiregyházi Takarékpénztár-Egyesület a „Szabolcsvármegyei Ált. Tanitó-Egyesület" nyiregyházi járásköre kebelében lévő *Önsegélyző egylet* javára 10 frtnyi jótékony adományt volt szives kezeimhez juttatni. A midőn ezen becses adományt e helyütt is nyugtázom, egyszersmind fogadja a jótékonyczélú intézményeket adományaival évről-évre istápoló egyesület leghálásabb köszönetem nyilvánitását. Nyiregyháza, 1899. február 22-én. *Stoffan Lajos,* ö. e. elnök.

— **Sényő non coronat.** Az elmult évben Szabolcsvármegye területén 11428 munkás váltott munkás-igazolvány, ugy, hogy daczára a szociálistikus mozgalmaknak, az 1898. évi II. t.-cz. végrehajtása e vármegyébe nagyobb nehézségbe nem ütközött. Épen csak Sényő községe az, ahol egyetlen munkás igazolvány sem lett kiváltva, már azért-e mert munkás ember nincs Sényőn, avagy mert a sényői munkásoknak derogál a rédia? bizonyosan nem lehet tudni. Az azonban bizonyos, hogy munkás ember van Sényőn.

— **Adomány.** A Nyiregyházi *„Takarékpénztár Egyesület"* igazgatósága évi zárszámadása alkalmából 60 frtot küldött az árvaház segélyezésére, fogadja nemes pártfogáséért az árvák nevében a nőegylet hálás köszönetét.

— **Jutalom dij.** Az országos magyar gazdasági egyesület által a mult hó 25. és 26-ik napján Budapesten rendezett tenyész állatkiállitáson Szabolcsvármegyéből egyedül Burger Pál nyiregyházi birtokos vett részt siementhali bikáival s 100 korona jutalmat kapott.

— **Halálozások.** *Király József* szolgabiró e hó 24-én, Kisvárdán élete 29. evében hosszas szenvedés után meghalt. Temetése szombaton délután nagy részvét mellett ment végbe Kisvárdán. Megjelent azon Mikecz János alispán is több vármegyei tisztviselő a központból, magukkal viven a tisztikar koszoruját. — Dr. *Wintner Samu* 29 éves nyirbátori ügyvéd február 12-én a szülei házánál Sáros-patakon rövid szenvedés után meghalt.

— **Névváltoztatás.** Kiskoru Kohn Sámuel tokaji illetőségü nyiregyházi fögymnasiumi tanuló nevét belügyminiszteri engedélylyel *„Kolos"*-ra változtatta át.

— **Szerencsétlenség.** Vajda István 4 éves kis gyermeke e hó 21-én Beszterczen, a tüzhely mellett magára maradva, ruhája tüzet fogott s annyira összeégett, hogy daczára az orvosi segélynek sebeibe belehalt.

— **Sajtóhibák.** Az ujság-olvasó közönség jobbára nevetve, néha bosszankodva, az ujságirók pedig dühbe borulva, ökölbe szorult kézzel gondolnak erre a malicózus torzszülöttjére a nyomdának. Ez a tolakodó és elpusztithatlan rosz szerzet, keresztül csempészi magát a szedők, a korrektorok, a revizorok kordonán és másnap ott vigyorog a hibátlannak vélt czikkben. Mikor gépbe került a szedés, nyugodt lélekkel gondol vissza az ujságiró nehéz munkájára, tisztán látja maga előtt az átkorrigált hasábokat és másnap, mikor belepillant az ujságba, szeme először is sajtóhibán akad meg. Ez ellen nem lehet védekezni! Legjobb ha senki se veszi komolyan. Ha manapság úgy a szivükre vennék az irók ennek a fád betyárnak az izetlenkedéseit, mint a mult szazadban Alessandró Guidi, akkor napról-napra eltemethetnénk az irodalom munkásaiból nehányat. A nevezett érzékeny költő ugyanis XI. Kelemen pápának akarta átnyujtani egy kész verskötetet, persze átnézte szászszor, nehogy hiba maradjon benne és mi történt? . . . Mikor végre átadhatta volna a művet, mikor már útban volt a vatikán felé, mégegyszer belepillantott, inkább hogy gyönyörködjék benne, minthogy hibát keressen és uramfia — első pillantása egy nagy-nagy hibára esett — szörnyet halt bele. Minket is sokszor kétségbe ejtett már a sajtóhiba, aminek ezer protektora van. A rossz tinta, az elhányt irás, a homály a szedőszekrények körül, a szórakozott szedő, a szerelmes korrektor, a bávosszerü kefelevonat, meg a többi, de még úgy nem bosszantott fel, mint mikor a multi számunk egy értekes czikkét szemelte ki fészekrakó helyül. — 8-ik számunk csarnok rovatában dr. Dohnál József rendkivül érdekes felolvasását közöltük és ebben, a lapunk számára csak hosszas kérés után megnyert czikkben, seregestől graszszál a sajtóhiba. Igaz, hogy az intelligens olvasó rögtön észre veszi, hogy a nyomda rosz szelleme komédiázik az előtte érthetetlennek tetsző sorokban, de megzavarja, csaknem lehetetlenné teszi az olvasmány élvezését, a mint hogy, nem gyönyörködhetünk egy különben szép női arczban, ha tele van raggatva mussal. Kit ne boszszantana fel, ha például, mint a suggestió czimü czikkünkben is — például — helyett — *oczpeld,* — reklám helyett — *rectaniot,* melyen — helyett — *megett,* — meg tudja az isten miféle badarság állana a rendes szavak helyén. Rettenetesen el van ferdülve a mult számunk emlitett czikkében néhány

mondat, igy mikor Dohnál úr megemliti, hogy a jelen század leghiresebb, suggestió alapján gyógyitó doktora Gruby, fehér csipkés kék pongyolában talált betege bajának egyedüli gyógyszerеül, megygyszinű pongyolát rendelt, azaz kifogásolta a pongyola szinét és a suggestió hatására számitva, szinváltoztatást rendelt el a pongyolában, a mi aztán gyógyulást vont maga után. a szedésben ilyen értelmetlenség volt: *ha oczpeld fehér csipkés kék selyem volt rajta, sárga szinü bajának egyedüli gyógyszerére megyet parancsolt rá.* Ez borzasztó! Igazán lehangolt bennünket, mikor a nagy érdeklődést keltett munkában észrevettük ezeket a gonosz sajtóhibákat, de reméljük, hogy Dohnál József úr nem aprehendál meg ránk az esetlegesen okozott boszszankodás miatt, hiszen a sajtóhibák ellen mindnyájan védtelenek vagyunk, tehetetlenek, ellene nem marad más számunkra, mint a gyűlölet, a mit még fennen sem hangoztathatunk, mert félünk, hogy irgalmatlanul megbosszulja magát rajtunk.

— **152.652** lélekkel van az idén több magyar alattvaló, mint tavaly. Ennyivel született több az 1898-ik évben (607.339), mint a hány meghalt (455.077.) Ez a növekedés azonban apadást is jelent, mert harmadéve a szaporodás 45.000-rel volt több. De nehogy valami titokban terjedő veszedelmes betegségre gondoljon valaki: a halálozások száma t. i. nem emelkedett, de igenis fogyott a születések száma és pedig kerekszámban 37.000-el. Igy jelenti ezt a m. kir. központi statisztikai hivatal Havi Közleményei-nek 1898. deczemberi füzete, a mely a deczember havi adatok közlése mellett, már az egész 1898. évről magában foglalja a főbb eredményeket. Az egyes hónapok közül márcziusban találjuk a legtöbb születést, legkevesebbet pedig juniusban. Az előző két évben is márcziusra esett a legtöbb születés, a legkevesebb pedig juniusra és deczemberre. Ugyane hónapok, t. i. március és junius mutatják a legnagyobb szélsőségeket a halálozások tekinteteben is: márcziusban közel 46.000-et tett a halálozások száma, junius pedig a 33.000-et sem érte el. Átlagban minden ezer lélekre 37 születés és 28 halálozás esett a mult év folyamán; az előző évhez képest tehát a halálozási aránya változatlan maradt, ellenben a születési aránya 40-ről 37-re csökkent. Mult deczemberben a születések aránya, — Fiumétól eltekintve — a Tiszáninneni részekben volt a legnagyobb, Erdélyben pedig a legkisebb! *A megyék közül Szabolcs mutatja a legmagasabb születési arányszámot,* mig Szilágyban a születések száma példátlanul megfogyatkozott: deczember hóban mindössze 282 gyermek született, a több mint 200 ezernyi lakossággal biró megyében, mig az ugyanolyan népességű Beregben 784. A halandóság Tiszántul volt a legnagyobb és a Dunántul legkedvezőbb. A megyék közül Ugocsa megye mutatja a legkedvezőtlenebb, Brassó a legkedvezőbb arányszámot. A Tisza—Maros szögén és Erdélyben a halálozások száma felülhaladta a születéseket. A megyék közül Hajdu szaporodott a legerősebben, 17 megye népessége azonban többé-kevesbbé megfogyott. Legerősebben Szilágymegyéé, hol 282 születéssel 636 halálozás állt szemben. Ez utóbbi megyében különben a népesség fogyása krónikus bajjá vált. 1897. augusztus óta minden hónapban passziv volt a népesedési mérleg. Magában a mult évben 1600-al fogyott a népessége. A biharmegyei Mocsirlán deczemberben sem volt egy születés sem, ellenben halálozás 23. Az aradmegyei Almáson 3 születéssel 21 halálozás, a biharmegyei Székelytelken 1 születéssel 23 halálozás, az aradmegyei Boros-Jenőn 13 születéssel 38 halálozás és a trencsénmegyei Felső-Szucson 11 születéssel 48 halálozás állt szemben.

— **Dús, érdekfeszitő, valóban szenzácziót keltő** tartalommal jelent meg a „Rejtelmes Világ", emez egyetlen modern spiritualiszta hetilap legujabb száma. Magyaros zamattal irt közleményei közül kiemeljük a következőket: A csalhatatlan materializmus. Irta: br. Mikos János. — Eusapia Paladino, Európa leghiresebb médiuma, Párisban s a Flammarion Kamill lakásán tartott egyik szeánsz leirása. Irta: Brisson Adolf, a „Temps" belmunkatársa. — Egy iró médium (Klimó János áll. isk. tanitó) levele a szerkesztőhöz (fakszimilékkel). — Báró Mikos János: A tömegvonzoerő és lebteoria. — Mégegyszer a negyedik dimenzió (Pogács Kornéltól). — Nem tudok segiteni (egy szerencsétlen svéd hajós beteljesült álma.) — A haldokló édes anya és fia (Gabányi Árpádné). — A házasságszerző hüpnotizmus (Herzfeld Aladár). — A „Rejtelmes Világ" állandóan 2—2½ iv terjedelemben hetenkint jelenik meg, csinos, izléses, szines boritékban, kétféle kiadásban. Előfizetési ára negyedévre csak 1 frt 50 kr. Finom papirosra nyomva 2 frt 50 kr. — A „Rejtelmes Világ" kiadóhivatala: Budapest, VIII., Üllői-út 12. szám alatt van, a honnan kivánatra bárkinek ingyen küldenek mutatványszámot.

— **Köszönet nyilvánitás.** A Nyiregyházi Takarékpénztár igazgatósága a nőipariskola részére 40 frtot adományozott. Fogadja a jótékony intézet hálás köszönetünket. *A nőegylet elnöksége.*

— **Az idegesség oka.** Európában legalább is minden második ember ideges, kisebb vagy még inkább nagyobb mértékben, Chinában azonban az idegességet hirből is alig ismerik. Egy chinai orvos, ki tanulmányait Európában fejezte be, azt állitja, hogy a mi idegességünknek első sorban nem a nagy szellemi túlerőltetés, mint hisszük, hanem a lábbeli az oka. A kemény talpak, melyeken reggeltől estig járunk, bontják meg az idegrendszert. Este, mikor hazamegyünk, rögtön levetjük a kemény talpu czipőt és posztóczipőt huzunk lábunkra, már ez is mutatja, hogy a kemény czipőtalp nem jót tesz. Chinában mindenki puhatalpu czipőben jár, ezért nincs ott ideges ember.

— **Miért nem égnek a szivarok?** A dohányos embereket bizonynyal érdekelni fogja a kérdés is, meg a megfejtése is, ámbár a szivarok éghetetlenségén vajmi keveset lendit az ok ismerete. A leleleplező, aki magyarázatot ad: egy szegedi füzfapoeta. Ez irja a rendőrség lefoglalta kötetébe, a „Szögedi szivargyárban" cz. verset, amelynek utolsó két strófája igy hangzik:

„Árva vagyok, mint a madár,
Munka után senki sem vár.
Ez előtt az én galambom
Meglesett az utczasarkon.

Minden lánynak van kedvese,
Csak nekem nem telik egyse.
Azért sirok olyan sokat,
S áztatom a szivarokat."

— **Az iráni vallás; Zoroaster.** Az iráni az első dualistikus vallás, mely két istenséget állit szembe: a jónak és rossznak urát. Az irániak főistene kezdetben „az ég egész kereksége" volt, a legerősebb isten. „Az ő ruhája az egész ég boltozata". Később a főisten mindjobban elvált az anyagtól s egészen elvonttá lett. Neve lőn Ahuramazda, „a mindentudó". Vele szemben a sötétségnek istene, Angromainiusz, ki folyton tűzd fényes bátyja ellen. De hasztalanul. A sötétséget elűzi a fény, a rosszat a jó. Angromainiuszt legyőzi Ormuzd. Ő a béke, a boldogság istene: a földmivelés tanitója, mint Mondamin az amerikai indusoknál, „mindettudó", mint a biblia Ura, bölcs és magában boldog. Mindezek igen érdekes vonásai az iráni vallásnak; érdekesek legfőként azért, mert alapjai a mieinknek, s igy az emberi léleknek, az emberi érzés kivánságainak, az agy ideáljainak mindenűtt való egyenlőségét igazolják. E vallás részleteiről a legtudósabb kutatás alapján, költői szépséggekkel gazdagon ir a Nagy Képes Világtörténet 14. füzete. Egy füzet ára 30 kr., egy köteté 8 forint. Kapható a kiadóknál (Révai Testvérek irod. int. részv.-társ. Budapest. VIII., Üllői-ut 18.) s minden hazai könyvkereskedésben.

Apróságok a hétről.

Bizonyára érdekelni fogja kerékpárosainkat, ha egyetmást küzlünk Arnotzky Gusztáv, hirneves championról, ki a mult héten városunkban idő ött s kivel e sorok irója a Tahy-féle bodegában ismerkedett meg. Arnótzky még egész fiatal ember, herkulesi termete daczára minden mozdulata rugékonyságról tesz bizonyságot. Igazi sportsman: midőn a kerékpározás került szóba, rokonszenves, nyugodt vonásai hirtelen élénkséget nyertek s minden póztól ment előadásából a következőket tudtam meg. Régebben a „Styria"-nál volt alkalmazva, most az „Attila" drezdai jónevű kerékpárgyárnak versenyzője és egyidejűleg kereskedelmi utazója. A Kretzschmar drezdai czéget különben városunkban Tahy István ur fogja képviselni. Arnótzky magyar születésű és ugy hazánkban, mint a messze külföldön számtalan versenyben vett részt, s a legtöbből mint az első dij győztese került ki. A Bordeaux—Párisi versenyben Gerger vezetője volt, — ki szintén magyar születésű — a mikor is a Styriát fényes győzelemre juttatta.

Ugyanis ő és Gerger 24 óra alatt tették meg az óriási távolságot, mig az utánuk legközelebb beérkezett 32 óra alatt s igy dicsőséget szerezték elsősorban önmaguknak, de egyuttal a külföld elismerését vivták ki hazai kerekpár sportunk iránt. Ez a Bordeaux—Párisi match annyira megviselte ugy őt mint társát Gergert, hogy a mint beérkeztek Párisba, eszméletüket vesztve estek le kerékpárjaikról s nem vehettek tudomást arról a szép jelenetről, melynek ők voltak tulajdonképeni hősei. Ugyanis a beérkezésnél Faure köztársasági elnök sajátkezüleg akasztotta a babérkoszorut az emberfölötti megerőltetés következtében egészen elcsigázott 2 magyar versenyző nyakába az óriás néptömeg harsány éljenzése közepette.

E sorok irója — ki maga is bicziklista, — szinesen rajzolta le a helybeli kerékpár egylet a mult év Szent-István napján lezajlott versenyét s bűszkén emlegette ezen versenyben kivivott győzelmét: mely egy bronzérmet szerzett neki.

Azután Arnótzkyhoz fordulva kérdezé: — Hát önnek hány érme van?

— Eddig 57, válaszolt az s kabátja belső zsebéből fényképet vett elő, mely őt magát ábrázolta, széles mellén a kisebb-nagyobb érmek egész légiójával.

A bronzérem tulajdonosa jónak találta ezután önmagáról *nem* beszélgetni.

*

Az obstrukczió háborgó tengerét lecsillapitotta a Széll. Most vigan fujdogál az országgyűlés felett és enyhe fuvallatával nem zavarja fel a tengert. Ez képezi a hét legelső históriáját.

— Megbukott Bánffy — hangzik mindenfelől. Ilyenkor látszik, hogy mennyire politizáló nép vagyunk. A kunyhóktól a palotákig mindenűtt csak ezt emlegetik olyanynyira, hogy Bánffy vagy Széll nevének emlitése szelid idegeidet felkorbácsolja. A társaságban az időjárást háttérbe szoritotta a politika, legfeljebb a szelet hozzák nem éppen szelid módon Széll nevével összefüggésbe. És ha hallod a sablonos beszélgetést Széllel kezdeni, vagy ha Bánffy bukását emlegetik, legjobban szeretnél elszelelni és dörmögve mondod: Ebfi ki bánja.

Az ujjongás általános. Talán már maga Bánffy is őrül, hogy megszabadult az ország gondjaitól. Hej, hiszen régi igazság, hogy szél ellen küzdeni bajos. A dolgoknak ilyetén megoldását most igaz ő sem bánja s az egész országban csak egy ember elégedetlen — Horvátország bánja.

*

Széll Kálmán kormányzása rossz omennel kezdődött. Magával hozta a szelet A szép enyhe tavaszi napok elmultak, hideg van. A meleg kályha ismét közkedveltségnek örvend.

A hideg időre való tekintettel, mi is felszaporitottuk kályhakészletünket, úgy, hogy az igért 6 kályha helyett nyolczczal igyekszünk felmelegiteni olvasóink kedélyét.

*

A hidegnek nagyon örülnek a koresmárosok. A szelestjől a gubáig felhangzik a diadalkiáltás: „van eg.“ A városi tanács is megelégedett, örül, hogy nem kell valahonnan Bergengóczióból hozatni a jeget. Óriási társszekereken szállittják a békanyáltól zöld jeget, mely uj azon kellemetlen betegségeknek lehet előidézője. Bizony, bizony nem árlana ha a közegészségügyi bizottság is foglalkoznék egy kicsit a jégkérdéssel.

Közönség köréből. *)

A halottvizsgáló orvos urak figyelmébe.

Ma két halva született gyermeket temettem el, s ez annál feltünőbb, hogy egyházunknál ez idén, tehát két hó lefolyása alatt nyolcz ilyen haláleset volt. Nem árlana a szülésznőket, vagy azon vén asszonyokat, akik e nevet bitorolják, szigorubb felügyelet alatt tartani.

Nyiregyházán, 1899. február 28.

Bartholomaeidesz János,
lelkész.

CSARNOK.

Veled vagyok.

(Farsangi illuzió.)

Fényes bálteremnek bódító zajába,
Lejtő párok közé vén a képzelet . . .
Kipirult orczával, lágy keringőt járva
Ott vagy te is édes! — s én ott vagyok [veled . . .
S mig tánczosoddal lejtve tovaszállsz —
Nyomon követem apró léptedet,
Mint üstökös a halvány fényuszály
Veled vagyok édes, — ott vagyok veled . . .

Csak szállj repülve! Lejts a bódító zenén . . .
A táncz, a dal gondot, könynyet eltemet;
Rajtam ne bánkódj! avagy nem érzed-é,
Hogy észrevétlen folyton ott vagyok veled . . .
Ah! Most leültél. Rövid pihenőre.
A szemed úgy ég, piheg kebeled . . .
— A szellemeknek mert nincs legyezője? . . .
Mind hasztalan, hogy ott vagyok veled . . .

Im egy sóhajtás hagyja el ajkad . . .
Felém egy titkos, vágyó üzenet . . .
. . . Idéztél ugy-e? Lám egy gondolat,
És gondolatban ime ott vagyok veled . . .
Nos jer velem hát, no jer gondolatban . . .
Járjunk el együtt egy lassut, édeset . . .
Hajtsd a vállamra fürtös fejedet
Hisz nem látja senki, hogy ott vagyok veled . .

Hozzám simulva, egymásba fonódva
Karjaimon tartom tünde termeted,
Csak lejtsünk, lejtsünk lágyan andalogva
Óh! hisz valóban ott vagyok veled . . .

Rajta! Rajta tánczra! Táncz az élet is!
A sors fütyüli rá az ütememet . . .
Szomorura vigat, — a lassura frisset . . .
Ezt a tánczot édes! hadd járom veled . . .

De hah! mi hang!? Ki ez? . . . „Szabad [kérni Nagyságod?!“
Az illuzió füstként szertefoly, elszáll . . .
Egy termetes úr ajánlja fel karját — —
És tova szállsz lejtve — Ó bájos ideál! . . .

Ifir.

A „szegény fiu“.

Zug, üvölt a vihar. Recseg-ropog az a tákolmány, melyet Francziaország alkotmányának neveznek. A határon a királyi herczegek leskelődnek, az országban a pártok szedegetik ki egymásután a szögeket, melyek a fadeszkákat eddigelé összetartották. Az egész ország lángban ég. Senki sem tudja, mi lesz ennek a felfordulásnak a vége. Fauere halála s Loubet megválasztása csak növeli a fejetlenséget. Az utczákon tüntetők vonulnak végig. Kiabálnak, orditanak, észnélkül, mámorosan, mint azokban a nagyidőkben, mikor egy trónt döntöttek romba.

Aki csak teheti, menekül Parisból. Kereskedő, bankár, iró, politikus. Mindegyik attól tart, hogy a katósztrófa minden perczben bekövetkezhetik . . .

A vasut Dél-Francziországba röpitett. Többed-magunkkal elhatároztuk, hogy felkeressük Loubet szülővárosát, otthonát. A „nagyembereket a komornyikja ismeri legjobban“, — tartja a közmondás. Mi is azt hittük, hogy Loubet-t csak az otthonában ismerhetjük meg amugy valójában.

Montelimarba érkeztünk. Első látogatásunk Frédéric Denitnek, Loubet sógorának szólt. 1867-ben. mikor Lobuet kezdő ügyvéd volt, nőül vette Marguerite Denis kisasszonyt, ki akkor tizennyolczesztendős volt. Egyszerű, szerény, kitünően nevelt leányka volt, kinek szivjóságát és előzékeny. udvarias modorát az egész környék ismerte. Szerényke kis hozományával ugyancsak nem tántoritotta meg Loubet-t. E házasságot a szivek vonzalma kötötte meg.

Az öreg Denis Picardiából jött; ezért a családot meg ma nap is a picardi Deniseknek nevezik. Összes vagyonát a hátán hordta. Egy kis batyu volt az egész. Valami szegkovácsnál nyert alkalmazást és a szerencses körülmények ugy hozták magukkal, hogy nemsokára maga is szegkovács lett. Egyszerű munkásember, aki minden eladott szöget a sajat kezével készitette el. A műhely ott volt Montelimar kereskedő-negyedében a Rue Roserien. Az üzlet oly jól ment, ugy, hogy Densis apó csakhamar három-negyszázezer franknyi vagyonra tett szert. Egy évvel a háboru előtt már nagykereskedő volt. Vassal, gépekkel, konyha- és háziesközökkel kereskedett.

1879-ben az öreg Denis meghalt. Két fiu maradt: Philibert és Frédéric. Az üzletet Philibert vezette, mig Frédéric Saint Gobainben egy nagy gyár alkalmazottja volt. Philibert azonban nehány évvel apja halála utan szintén meghalt; három fiut hagyott hátra. Ezek közül az egyik mosst fejezi be tanulmányait Párisban, a másik a huszároknál szolgál, a harmadik a Rosérie-utczai vasüzletben van. Ezek tehát a köztársaság elnökének unokaöcsei. A sors később ugy akarta, hogy Frédéric elvette bátyja özvegyét, ugy, hogy az üzlet tulajdonképeni főnöke most Frédéric.

A Rue Roserie igen szűk. Balra a tizenötödik számu háznál kis üzlet van, melynek czégtábláján ez áll; „Picard aine“. Az üzlet sötét. A bejáratot mindenféle holmi: kapa, ásó, tűzi szerszám zárja el. Három segéd forgolódik a vevők körül, kik nagyobbrészt kékzubbonyos parasztokból állanak. Ezek drótkötelet vesznek, amelylyel a szőlőtőkéket odakötözik a karókhoz. Az üzlet fölött van a lakás. Itt született a franczia köztár-ság elnökének felesége. S abban a kicsiny, nedves ebédlőben kérte meg Emil Loubet, ki akkor helyi nagyság volt, a kis Marguerite kezét.

Az üzletben találtam Frédéric urat.

— Sógorom, Loubet, — mondotta — mindig szorgalmas munkás volt. Hat órakor felkelt, s tizenegy óra előtt sohasem tért pihenésre. Nem történt vele soha semmi különös, de azt mondhatom, hogy derék, becsületes ember volt mindenkor. Apja parasztember, aki földjét ugy mivelte, mint akármelyik szántóvető. Arcza verejtékével kereste meg kenyerét. Négy kilométernyire Marsannetól volt az a paraszthász, hol sógorom született. Apja meghalt, de anyja még él, s ott lakik. Most már nyolczvanhatéves, de azért biztositom, hogy, még most is lát, mint a sas, és a lábai sem mondták fel a szolgálatot. Mindent maga akar csinálni, de hát természetesen nem ügyelhet ugy, mint egy husz éves menyecske s igy bizony sok elvész a gazdaságban. Igy a jövedelem is évről-évre gyatrább lesz. Rosz az emlékezőtehetségem, igy sógorom életrajzát pontosan el sem mondhatom. De azt mondhatom, hogy az végigszolgálta az összes fokozatokat. Volt községi elöljáró, kerületi elöljáró, képviselő, miniszter, tanácselnök, a szenátus elnöke. Most a köztársaság elnöke; s ami örömünk határtalan. Csak az bánt bennünket, hogy ezentul nem jön majd Montelimarba, s mi is a közelébe csak nagy czeremóniák árán férkőzhetünk.

Rövid szünet után Frédéric ur folytatta érdekes beszédét:

— Magam is természetesen nagyon örülök Emil szerencséjének, de nem is gondolja, mennyi bajt okoz az, ha a családban olyan valaki van, ki a kormányzáshoz szólhat. Az emberek csakugy tódulnak a nyakamra, hogy ajánljam őket sógorom figyelmébe. Az egyik trafikot akar, a másik ujságokat szeretne árusitani, a harmadik az allomásokat waterklozetekkel óhajtja ellátni. Más kérőket barátaim s vevőim ajánlanak. S ha kérelmük meghallgatásra nem talál, engem vonnak felelősségre. Most különben kitarthatatlan le z életem. De határozott szándékom, hogy minden kérelmezőt elutasitok. Vaskereskedő vagyok, s az is akarok maradni. Dolgoznom kell, hogy megéljek. Mert nem vagyunk olyan gazdagok, mint némelyek hiszik.

Megkérdeztem Frédéric urtól, vajjon Loubetnak módjában van-e, — ugy mint Faurenak s Mac-Mahonnak — hogy a sajátjából növelje háztartásk fényét, pompáját.

— Ezt nem teheti — felelte Frédérig. — Mert ha sógorom megszűnik czélszerűen élni, s takarékoskodni, ugy bizony csakhamar tönkre megy. A család nem szegény, de nem is gazdag; nem hiszem, hogy Loubet fizetésén s a reprezentáczió költségeken kivül sokat költhetne. Sógoromnak két fia és egy leánya van. Idősebb fiát magánál tartotta. mint magántitkárát. Leánya, Marguerite Loubet, huszonkétéves. Néhány év előtt nőül ment Sonbeyran de Saint-Pritt urhoz, ki a marseilleí törvényszéknél biró. Az elnök bátyja is él még. Dr. Loubet, több mint harmincz éven at, mint orvos működött, Montelimarban. Néhány év előtt Griguanba vonult vissza, s most ott lakik közel Sévigné asszony kastélyának romjaihoz. Már nem praktizál, de azért az egész környék betegei hozzá járnak gyógyulást keresni.

— De csak jómódu az elnök? — kérdeztem ujból.

— Loubet vagyonát pontosan nem mondhatom meg. Itt a Rue des Quatre Alliancesban van egy kis háza, de ez sem palota. Különben e tekintetben édesanyja bővebb felvilágositással szolgálhatna.

Elhatároztam, hogy másnap elmegyek Marsanneba.

Marsanne vagy tizenöt kilométernyire fekszik Montellmartól. Hosszu, árnyas eperfákkal környezett ut vezet oda. A falu fekvése festői. Hegyoldalnak fekszik, ugy, hogy a főtérről, hol a gyermekek a forró napon sütkéreznek, az egész falu látható apró, fehér házacskáival s hosszu karcsu templomával.

Loubet asszony birtoka a falutól két kilométernyire fekszik. Teljesen egyedül áll. Platánfasor vezet oda s az ut szélén kis folyó is csobog. Nagy gazdaság, mely két épületből áll. A földszinten vannak az istállók, ólak; az emeleten lakószobák. Az udvaron sok mindenféle sürög-forog. Van ott kakas, pulyka, galamb.

Frédéric ur előre sietett, hogy az öreg asszonyt látogatásomról értesitse. Mikor visszajött, örvendetes arczczal jelentette, hogy a matróna a választási nap izgalmait nagy lelkinyugalommal állotta ki. Négy óra tájban

*) Az e rovat alatt közlöttekért a felelősséget a beküldőt illeti. Szerk.

kapta Párisból a sürgönyt, mely az örvendetes, illetőleg nagy hirt hozta. Most, ugy látszik, az anya nem nagyon örül a megválasztásnak.

A szobába lépünk. A sarokban áll az ágy; a szoba közepén nagy, gömbölyü asztal, néhány székkel. A falakon semmi kép. A kandallón szentkép áll, mely előtt kis mécses ég. Az ablak mellett ül Loubetné. Nagy, puha karosszékben. A szék támlánya fölött kis kép függ a falon. Elhunyt férjének arcképe. Ezt rögtön meg is mutatja nekem.

— Ah, ön nem ismerte a boldogultat, — mondá jóságos mosolylyal.

Egyenesen ül a karosszékben. Fejét fehér fókötő disziti, melynek két szárnya ide odalibben. Sötétkék ruhát visel, melyet elől nagy, fehér kötény takar. Az öreg asszony egy tisztes parasztasszony benyomását kelti, ki azonban nem is akarja rejtegetni, hogy csak parasztasszony.

Frédéric mondja, hogy néhány nap előtt láttam fiát Versaillesban. Jó szinben van s igen megelégedettnek látszik.

A szavakra reám tekintett s lassan bólingatott fejével.

— Megelégedett . . . megelégedett — mondta csendesen. — *De én nem vagyok* megelégedve. A szegény fiunak most mennyi gondja lesz.

Ez volt minden. Nem volt büszke a fia megválasztásáért, csak azon aggódott, hogy a „szegény fiunak" a sok gond megárt.

Öreg este volt, mikor Frédéric urral visszatértünk Marsanneből. Az árnyak mindjobban nőttek; s nemsokára elfedték a házat, hol egy öreg parasztasszony aggódik a fiáért, ki most milliók felett uralkodik.

—y.

Közgazdaság.

Jó tanácsok zöldségtermelők számára.

Minden egyes zöldségnemű megkivánja, hogy pontosan megfigyeljük sajátságait. Ami az egyiknek használ, ártalmára lehet a másiknak. Ennélfogva a gondos kertész, a ki kertjének megművelésekor minden kis helyecskét ki akar használni, minden egyes növénynek megfogja adni a megfelelő helyet és talajt. Az összes kel-félék pl. nem tulságosan meleg fekvésü helyet kivánnak, mely ezen kivül nedves és meleg és bőségesen van megtrágyázva, hogy kielégitő termést adhassanak. A zeller nagyon zsiros, humusdús, frissen és bőségesen megtrágyázott, jó mélyre felásott talajt kiván. Száraz homokban vagy agyagban rosszul diszlik. A sárgarépa szabad, napsütött, inkább száraz mint túl nedves talajt igényel, mert nedves talajban a répák sápadtak maradnak és nem lesznek édesek, ezen kivül összel adandó bő trágyázást kivánnak. Az ugorkák meleg és védett helyet kivánnak, melynek talaja szintén jól megtrágyázandó. Hagymát majd minden kertben nevelhetünk, de csakis bőven megtrágyázott talajban. Hagymát sohasem szabad frissen trágyázott talajban nevelni, hanem czélszerü a trágyázást egy évvel előbb eszközölni. A borsó legszebben diszlik, könnyü, szabad és meleg talajban, melyet szintén nem szabad frissen és bőségesen megtrágyázott talajban gyengébb termést hoz. A bab szintén szereti a meleget.

Van aztán igen sok apró kert, a mely zöldségtermelésre nem igen alkalmas, mivel nagyon száraz és szegény a talaja, az ilyenekben bogyógyülmöcsöket, szamóczát vagy spárgát és a korai zöldség egy részét termelni.

A tél elmultával és a tavasz beköszöntésével kezdetét veszi a kertben a tavaszi munka. Ha talajunk nagyon nehéz, ugy ügyeljünk arra, hogy annak felásása addig ne történjék, mig a talaj meg nem száradt. A megművelésnél a következők veendők figyelembe: trágyázzunk czélszerűen, ássunk helyesen, vessünk egyenletesen s ültessünk gendosan. A czélszerü trágyázás a zöldségtermelésnél kiváló fontosságu, mert majd minden zöldség bő táplálékot kiván. Sok függ azután attól is, hogy miképen és mikor trágyázzunk. Minden növény szervezetének felépitéséhez főképen nitrogént, foszforsavat, káliumot és meszet igényel.

Ezen anyagokat a növények a talajból vonják el, a mely tehát idővel elszegényedve, ha nem gondoskodunk trágyázás által az elvont anyagok visszapótlására. Rendszerint a kertek trágyázásánál istállótrágyát, trágyalevet és utczasöpredéket használnak és azon anyagokból jó eredményeket érünk el, mert az istállótrágya mindazon anyagokat, melyekre a növénynek szükségük van, a foszforsav kivételével elegendő mennyiségben tartalmazza. Részben azért, másrészt pedig, miután az istállótrágya nem áll mindenkinek rendelkezésére, czélszerü a kertekben is a műtrágyaféléket alkalmazni. Nitrogént adhatunk talajunknak, chilisalétrom, vagy kénsavas ammoniak alakjában, foszforsavat, thomas salak vagy szuperfoszfátban és csontlisztben, káliumot, kainit, salétrom vagy kénsavas esetleg chlorkálium alakjában. A rendelkezésünkre álló trágyafélék közül válasszuk ki a legmegfelelőbbeket. Ezeknek a megválasztásánál a következő szempontokat vesszük figyelembe: 1. a foszforsavat, a mely a legtöbb kert talajában nincsen elegendő mennyiségben jelen, legczélszerűbben szuperfoszfát alakjában szerezhetjük be, ebből 50—90 grammot számithatunk négyzetméterenként. 2. Káliumot a talaj rendszerint elegendő mennyiségben tartalmaz, kivéve, ha homokos, vagy láptalaj; biztosabb azonban minden esetbena kálivali trágyázásunk; a szőlőt a gyümölcsfákat és a hüvelyes veteményeket, a melyek nagyobb mennyiségü káliumot igényelnek, kálival is kell trágyázást ugy eszközölni, ha négyzetméterenként 15 gramm chlorkáliumot vagy kénsavas-káliumot szórunk el. Nitrogéntrágyát a hüvelyes növények nem igényelnek, miután képesek, a levegő nitrogénjét assimilálni, a többi vetemények alá czélszerü négyzetméterenként 10 gramm chilisalétromot elszórni, összel szórandók el. Az ásásnál arra kell ügyelnünk, hogy lehetőleg minél mélyebben történjék az. Czélszerü továbbá a talajt jól megforgatni és jól elaprózni. A vetés egyenletesen történjék, ne nagyon bőven bánjunk a vetőmaggal és azt is a javából vegyük, vagy megbizható kereskedésből szerez ük be. Végre az ültetesnél is mindig gondosan kell eljárni. Zsinór szerint ültessünk és minden növénynek adjuk meg a tenyesztésre elegendő nagyságu helyet.

Különfélék.

Dohány és szivarstatisztika. A dohányjövedéki igazgatóság minden hónapban elkészíti az esztendő elmult hónapjainak dohány- és szivarfogyasztási kimutatását. Ma adta ki az igazgatóság a január elsejével október végéig elfüstölt jövedéki áruk kimutatását, amelyből a következő részleteket vesszük ki: Pipadohányt kilogrammokban: 1897-ben 529.619 kilogrammot adtak el, 1898-ban 465.226,599 darab kelt el. Általános árjegyzékbeli szivarokat eladtak: 1897-ben 422.606,725 darab, 1898-ban 407.131,896 darab. A legnagyobb esés a Penetelasnál mutatkozik: 80.9 százalék, továbbá a rövid virginiánál 78.4 százalék és a G. B. jegyü Brazilnál 52 százalék. Egynémely szivarnemnél emelkedés is mutatkozik. Igy a legnagyobb mérvben a Regalitásnál 12.4 százalék. Szivarkák eladattak: 1897-ben 646.117,966 darab, 1898-ban 701.842,928 darab. Legnagyobb emelkedés a Drámánál 28.8 százalék, a Sportnál 28.1 százalék és a Hölgynél 20.1 százalék; a legnagyobb esés pedig a Hungáriánál 73.2 százalék, a Memphisnél 46.7 százalék és a Herczegovinánál 16.2 százalék mutatkozik. Általános árjegyzékbeli Havanna-szivarok eladattak: 1898-ben 444,[illegible]00 darab, 1898-ban 322,926 darab. Legnagyobb esés a Mediánál 34.7 százalék és a Britannicánál 33.4 százalék mutatkozik. Pénzjövedelem az általános árjegyzékbeli eladásból: 1897-ben 87,558 forint 12 krajczár, 1898-ban 83,071 forint 68 krajczár. Pipadohányokból: 1897-ben 17.374,1[illegible]6 forint 97 krajczár, 1898-ban 17.616,742 forint 54 krajczár. Belföldi szivarokból: 1897-ben 14.226,445 forint 61 krajczár, 1898-ban 13.703,240 forint 54 krajczár, 1897-ben 5.878,569 forint 53 krajczár, 1898-ban 6.390,664 forint 95 krajczár. Havanna szivarokból: 1897-ben 68,862 forint, 1898-ban 49.509 forint 75 krajczár. Az összes pénzjövedelem az általános árjegyzékbeli eladásból: 1897-ben 37.675,622 forint 23 krajczár, 1898-ban 37.833,229 forint 31 krajczár. Különlegességek eladattak: Burnótok 1897-ben 85 kilogramm, 1898-ban 68 kilogramm. Pipadohány kilogrammokban: 1897-ben 162,637 kilogramm, 1898-ban 179,468 kilogramm. Pipadohány csomagocskákban: 1897-ben 1.095,965 kilogramm, 1898-ban 847,943 kilogramm. Szivarokból: 1897-ben 9.255,736 1898-ban 9.132,394 darab. Szivarkák: 1897-ben 21.857,515 darab, 1898-ban 25.216,590 darab. Havanna szivarok külföldi gyárakból: 1897-ben 1,078,815 drb, 1898-ban 25.216,590 darab.

—

Hogy esik az alvás az ágyban. Alig hinné el az ember, hogy az ágyu, az az öldöklő, halált okádó szerszám, némely embernek édes nyughelyéül is szolgálhat. Pedig tényleg ugy van, a mennyiben a világ legnagyob ágyuját, melyet az angolok India meghóditása alkalmával elfoglaltak, tényleg e czélra is alkalmas. Ez a rengeteg nagy ágyu 1500-ban öntetett, még pedig valami Ahmednuggurból való Chulebij Koomy Khan nevü vezér által. Az ágyunak a belsejében most puha ülések vannak alkalmazva, melyek kedvencz nyugvóhelyel az angol tengerésztisztek-nek, kik itt szokták megtartani a délutáni szieszt-át, édes semmittevés között.

—

Praktikusan. Amerikai lapok beszélik ezt az esetet. Belép egy newyorki fűszeresbe egy fiucska és papirról olvassa:

— Kérek hat font czukrot, négy centjével fontját. És kérek számlát.

— Azonnal — szól a segéd; — ez 24 czent.

— Tizenegy font rizst hat czentjével.

— Ez hatvanhat cent.

— Hat meszely babot tizenhatcentjével.

— Ez 96 cent.

A fiucska igy folytatta; kért három font füstölt halat, négy font teát, öt mérce körtét, hét mérce paradicsomot, hat mérce buzát és végül számlát kért.

A segéd megcsinálta a számvetést. Aztán igy szólt:

— Mondja meg a mamának, hogy küldje el a pénzt. Vagy előre kü djük az árut?

A fiucska erősen fogva a számlát, azt feleli:

— Nem a mama küldött; ez az én számtani feladatom és nem tudtam összeszámlálni.

Piaczi árak.

— Márczius 1. —

Buza	9.40	9.50.
Rozs	7.50	7.55.
Árpa	5.40	5.50.
Zab	5.60	5.70.
Tengeri . . .	4.30	4.40.
Paszuly . . .	—.—	—.— .
Szesz literenként	17½	68½.

Szerkesztői üzenetek.

B. D. Budapest. A kályhája, hogy enyhe kifejezést használjunk, minden kritikán aluli. Még csak azt jegyezzük meg, hogy a »kályha« szót nem ugy irják, hogy »kajha«

Cs. J. Kolozsvár. ????

Nyilatkozat.

Több rendbeli olyan eset jutott tudomásomra, hogy velem semmi néven nevezendő összeköttetésben nem álló kereskedők gazdasági- és egyéb magfeléket, különösen répamagvakat mint Mauthner-féle magvakat hoznak forgalomba.

E miatt kötelességemnek tartom, **egyrészt a gazdaközönség tájékozásául, másrészt a magszükségletünket nálam bevásárló kereskedők érdekeinek megvédéseül** kijelenteni, hogy a vidéki **ismételadóknál** csak azon gazdasági és kerti magvak tekinthetők **valóban czégemtől származóknak,** melyek vagy

az én clomzárammal,

vagy egy álló

medvét jelképező

törvényszékileg bejegyzett védjegyemmel, vagy mindkettővel ellátott zacskókban vagy zsákokban vannak. (17 2—2)

Mauthner Ödön

csász. és kir. udvari szállító magnagykereskedés

Budapest, VI., Andrássy-út 23. sz.

Kiadó.

A Szent-Mihályi-utcza 54. számu ház koresma helyiségnek kiadó.

Ertekezhetni **Andrejkovics Bélával, egyház-tér 10. szám alatt.** (1—1)

REINER FLÓRA

NŐI DIVATÁRUSNŐ.

Főüzlet: DEBRECZEN, Kossuth-utcza 6.

Fióküzlet! NYIREGYHÁZÁN, Pazonyi-utcza,

Maár-féle ház, a volt „Európa" szálloda tőszomszédságában.

Szives tudomására hozom a nagyérdemű helybeli és vidéki közönségnek, hogy **Nyiregyházán, Pazonyi-utczán, Maár-féle házban** debreczeni üzletemmel kapcsolatos

női és gyermek kalapárú üzletet

nyitottam és már az idén **tavaszra** raktáramat a legdivatosabb **női modell** és **gyermek-kalap** ujdonságokkal igen dúsan ellláttam. Igyekezni fogok, hogy Debreczenben már kivivott jó hirnevemet itt is érvényre juttassam.

Szükségét láttam annak, hogy helyben egy elegánsabb, finomabb **női divatárú fiók-üzletet** létesitsek, mivel itt eddig egy kizárólagos ilyen üzlet nincs.

Mint divatárusnő szakértelmem és elösmert izlésemnél fogva a legmesszebb menő igényeket is kielégiteni főtörekvésem leend, kérem a n. é. közönség pártfogását.

Elvem mérsékelt árak mellett elegáns, finom árukkal szolgálni. **Gyászkalapokat** 1—2 óra alatt elkészitek és ilyeneket készen raktáron is tartok.

Tisztelettel

Reiner Flóra

20—6—1 **női divatárusnő, Debreczen és Nyiregyháza.**

Nagy Képes Világtörténet

Képes diszmű a müvelt közönség számára.

ÁLDÁSSY ANTAL, BOROVSZKY SAMU, FOGARASSY ALBERT, GERÉB JÓZSEF, GOLDZIHER IGNÁCZ, GYOMLAY GYULA, MIKA SÁNDOR

közreműködésével szerkeszti

MARCZALI HENRIK

Mintegy 2500 szövegképpel, 500 műmelléklettel, 60 szines mülappal 50 történeti térképpel, 8500 szövegoldallal.

Jelenik meg hónaponkint egy kötetben

tartamtelen, tehát soha meg nem sárguló papiron.

Egy-egy kötet ára

rendkivül díszes felhőrkötésben, bőrháttal és vászontáblával

8 frt.

Minden négy hónap egy—egy kötet jelenik meg.

Megjelenik füzetes kiadásban is

240 füzetben.

Több füzet semmikép sem lesz.

Hetenkint egy füzet fog közrebocsáttatni.

Egy-egy füzet ára

30 kr.

A füzetes kiadáshoz díszes befötési táblák szállitatnak.

A Nagy Képes Világtörténet megszerezhető:

a) **Füzetes kiadásban** *hetenkinti 30 kros füzetekben minden rendes hazai könyvárusnál.*

b) **Kötetes kiadásban** *12 kötetben, 8 frtjával*

a) kötetenkinti utánvéttel bérmentve,

b) havi 1 frt 50 kros részletfizetésre.

*

A rendelések a helyi könyvkereskedőhöz vagy közvetlen kiadóhoz intézendők.

*

Tájékoztató képes prospektust

vagy

mutatványfüzetet

ingyen és bérmentve

küld a mü kiadóhivatala

Budapest, VIII., Üllöi-ut 18. szám.

A Nagy Képes Világtörténet czélja.

Jelen munkával **az első** *nagy világtörténeti mü jelenik meg* **magyar nyelven.** Tervében, czéljában, eszközeiben, alakjában és terjedelmében egyaránt *nagy és jelentős ez a vállalkozás.*

A magyar tudomány nyujtja a magyar közönségnek **az élet könyvét,** *a világtörténetet.* Nemzeti müvelődésünkre nézve fontos mozzanat ez.

Egy régi hiány pótlása, egy régi szükség kielégitése, egy régi kötelesség teljesitése.

A Nagy Képes Világtörténet illusztrácziói.

A Nagy Képes Világtörténet összes illusztrácziói **kizárólag egykoru vagy korhü ábrázolatok lesznek.** Képes mellékletei, történeti térképei, a szöveg közé nyomott rajzokkal és irásmásolatokkal a **Világtörténet** egy olyan **kicsinyitett historiai muzeumot** nyujtanak az előfizetőnek, a minőt a maga valójában lehetetlen beszerezni. Ezek a nagy europai muzeumokból, családi és nyilvános könyvtárakból és levéltárakból, épitészeti műremekekről egybegyüjtött s a **legnagyobb müszaki tökéletességgel** reprodukált illusztrácziók rendkivül emelik a mü becsét, az egésznek müvészi értéket adnak.

Ez a tizenkét kötet a *legfényesebb magyar könyvek* közé tartozik.

Ez a tizenkét hatalmas könyv arra való, hogy nemzetünk *minden müveltjének tanitója barátja, tanácsadója, minden uri háznak ékessége legyen.*

A mü kiadására egyesült két könyvkiadó intézet bizalommal ajánlja, tehát nagy, magyar vállalatát a nagy magyar közönségnek.

Franklin Társulat
magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.

Révai Testvérek
irodalmi intézet részvénytársaság.

Előfizető gyüjtők sziveskedjenek a kiadóhivatalhoz fordulni.

Nyomatott Nyiregyházán Jóba Elek könyvnyomdájában.